

Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 76/12
Luxemburg, den 12 juni 2012

Generaladvokatens förslag till avgörande i mål C-617/10
Åklagaren / Hans Åkerberg Fransson

Enligt generaladvokaten Cruz Villalón hindrar inte Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna att någon straffas för en gärning som redan lett till ett lagakraftvunnet avgörande avseende påförande av administrativa sanktioner

Förbudet mot godtycklighet kräver dock att en tidigare påförd administrativ sanktion beaktas i syfte att lindra den straffrättsliga påföljden

Medlemsstaterna har utanför unionen tillsammans med andra europeiska stater ratificerat Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kalla Europakonventionen). Iakttagandet av de skyldigheter som följer av Europakonventionen säkerställs av Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter, som har sitt säte i Strasbourg.

Unionen har samtidigt, i samband med att Lissabonfördraget antogs, infört en stadga om grundläggande rättigheter som är bindande. I stadgan erkänns särskilt principen *ne bis in idem*, det vill säga rätten att inte bli dömd eller **straffad** två gånger för samma brott.

För det fallet att en grundläggande rättighet anges såväl i stadgan som i Europakonventionen, föreskrivs i stadgan att denna rättighet ska ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen.

Hans Åkerberg Fransson är egenföretagare. Han underlät att fullgöra sina deklarationsskyldigheter i Sverige under inkomståren 2004 och 2005. Den 24 maj 2007 beslutade Skatteverket att påföra Hans Åkerberg Fransson skattetillägg för oriktigt uppgiftslämnande avseende inkomstår 2004, av vilket 4 872 SEK avsåg mervärdesskatt – en skatt som regleras i ett direktiv från år 2006¹. För inkomstår 2005 påförde Skatteverket honom skattetillägg av vilket 3 255 SEK avsåg mervärdesskatt.

Besluten om påförande av skattetillägg för inkomståren 2004 och 2005 överklagades inte och vann laga kraft. I juni år 2009 väckte åklagare åtal mot Hans Åkerberg Fransson. Åtalet avser skattebrott som Hans Åkerberg Fransson begått under inkomståren 2004 och 2005. Det brott som Hans Åkerberg Fransson åtalats för kan medföra fängelse i högst sex år. Åtalet avser samma gärning som den som föranledde påförandet av skattetillägget den 24 maj 2007.

I detta sammanhang har Haparanda tingsrätt, som handlägger brottmålet, frågat EU-domstolen om principen *ne bis in idem* i stadgan utgör hinder för att en stat, när lagstiftningen avseende mervärdesskatt åsidosatts, påför dubbla administrativa och straffrättsliga sanktioner för samma gärning.

Situationer på vilka stadgan är tillämplig

Generaladvokaten finner i sitt i dag meddelade förslag till avgörande att medlemsstaterna ska iakta stadgan endast när de tillämpar unionsrätten. I de fall där de nationella myndigheterna "tillämpar" unionsrätten ankommer det därmed på unionen att säkerställa de grundläggande rättigheterna när det gäller medlemsstaternas handlanden.

¹ Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EUT L 347, s. 1).

I förevarande mål anser generaladvokaten att **graden av samband mellan den i princip "tillämpade" unionsrätten** (i förevarande fall 2006 års direktiv) **och Sveriges handlande inte är tillräckligt för att grunda ett klart identifierbart intresse hos unionen att åta sig säkerställandet av principen *ne bis in idem***. De svenska bestämmelserna om skattetillägg är nämligen inte ett direkt resultat av unionsrätten eftersom det aktuella direktivet inte innehåller några bestämmelser för att beivra brott mot lagstiftningen avseende mervärdesskatt. Sverige har därmed endast ställt sitt system med skattetillägg till förfogande för uppbörden av mervärdesskatt.

Enligt generaladvokaten avser inte förevarande mål någon tillämpning av unionsrätten och han föreslår därför att domstolen förklarar sig sakna behörighet att besvara den fråga som Haparanda tingsrätt ställt.

Principen *ne bis in idem*

För det fall domstolen trots allt skulle finna att den är behörig prövar generaladvokaten räckvidden av principen *ne bis in idem* i unionsrätten och konkret huruvida denna princip, sådan den anges i stadgan, utgör hinder för att en stat när den tillämpar unionsrätten påför dubbla administrativa och straffrättsliga sanktioner för samma gärning.

Generaladvokaten erinrar vid denna prövning om att det i stadgan föreskrivs att rättigheterna i denna ska ha "samma" räckvidd och innebörd som i Europakonventionen.

Generaladvokaten påpekar att principen *ne bis in idem* erkänns i Europakonventionen och dessutom att enligt Europadomstolens tolkning av Europakonventionen **utgör denna hinder för åtgärder i form av dubbla administrativa och straffrättsliga sanktioner för en och samma gärning**. Det är således inte tillåtet att inleda ett andra förfarande, vare sig administrativt eller straffrättsligt, när beslutet att påföra den första sanktionen har vunnit laga kraft.

Generaladvokaten påpekar dock att **principen *ne bis in idem* i Europakonventionen inte enhälligt accepterats av de stater som undertecknat konventionen, däribland flera medlemsstater i unionen**. Vissa av unionens medlemsstater har inte ratificerat denna bestämmelse, medan andra har gjort förbehåll med avseende på bestämmelsen eller avgett tolkningsförklaringar avseende densamma.²

Mot bakgrund härav **anser generaladvokaten att skyldigheten att tolka stadgan mot bakgrund av Europakonventionen bör nyanseras när, såsom i det här aktuella målet, en grundläggande rättighet i Europakonventionen (i förevarande fall förbudet mot dubbla administrativa och straffrättsliga sanktioner) inte har införlivats fullständigt av unionens medlemsstater**. I en sådan situation anser generaladvokaten att Europakonventionen utgör en inspirationskälla för unionsrätten, men att skyldigheten att likställa skyddsnivån i stadgan med skyddsnivån i Europakonventionen saknar samma genomslagskraft.

Med utgångspunkt i detta övervägande finner generaladvokaten att det för närvarande inte finns något i stadgans formuleringar som antyder att avsikten med bestämmelsen skulle ha varit att förbjuda påförandet av administrativa och straffrättsliga sanktioner för samma handlande. Generaladvokaten Cruz Villalón påpekar emellertid att proportionalitetsprincipen och, under alla förhållanden, den princip om förbud mot godtycklighet som utgör en del av rättsstaten, kräver att ett brottmålsförfarande innefattar hänsyn till att den gärning som detta förfarande avser redan har lett till en administrativ sanktion.

Generaladvokaten kommer därmed till slutsatsen att **stadgan inte hindrar medlemsstaterna från att tillåta straffrättsliga förfaranden vid domstol avseende samma gärning som redan lett till**

² När detta förslag till avgörande föredras har Tyskland, Belgien, Nederländerna och Förenade kungariket ännu inte ratificerat artikel 4 i protokoll nr 7 till Europakonventionen, i vilken principen *ne bis in idem* återfinns. Bland de stater som har ratificerat artikeln har Frankrike gjort förbehåll med avseende på protokollet, och begränsat dess tillämpningsområde till att endast avse överträdelse av straffrättslig natur. Likaså har Tyskland, Österrike, Italien och Portugal med anledning av undertecknandet avgett olika förklaringar som tar sikte på att artikel 4 i protokoll nr 7 ska ha en begränsad räckvidd och endast skydda mot dubbla "straffrättsliga" sanktioner, i den mening som avses i den interna rättsordningen.

ett lagakraftvunnet **avgörande avseende påförande av administrativa sanktioner, dock under förutsättning att den domstol som handlägger brottmålet har möjlighet att beakta den tidigare administrativa sanktionen i syfte att lindra påföljden i brottmålet.** Det ankommer på tingsrätten att avgöra om det svenska rättssystemet medger att sådan kompensering.

PÅPEKANDE: Generaladvokatens förslag till avgörande är inte bindande för domstolen. Generaladvokaternas uppdrag består i att fullständigt oavhängigt föreslå domstolen en rättslig lösning i det mål som de har fått i uppdrag att handlägga. Domstolens domare ska nu inleda en enskild överläggning i förevarande mål. Domen kommer att meddelas vid ett senare datum.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Förslaget till avgörande i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127